

Den Østjyske israndslinie ved Mørke - Hornslet

Det Ungbaltiske Fremstød har haft en gennemgribende indflydelse på udformningen af det sydlige Djursland. Under den fortsatte fremmarch mod den Østjyske Israndslinie skubbede isen jordlagene op foran sig som en bulldozer. Dette ses i landskabet som langstrakte eller buedeformede og indbyrdes parallelle randbakker omkring begge vige, hvoraf randbakkerne ved Mørke og Hornslet er fremtrædende eksempler.

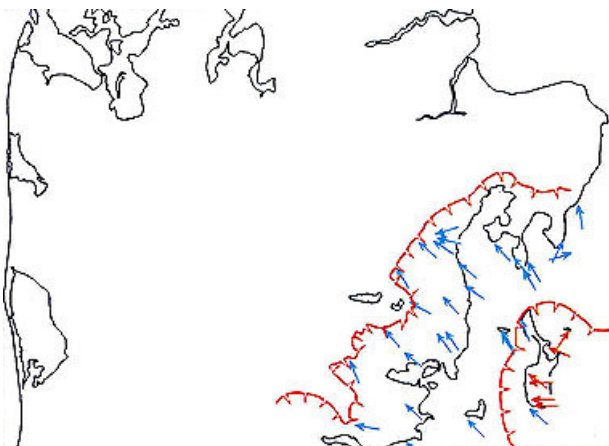

Det er imidlertid foreslået, at det landskab, som det Ungbaltiske Fremstød stødte på under sin fremmarch fra syd mod nord gennem Djursland, har været af en sådan udformning, at det ikke har formået at udlette de tidligere dannede terrænformer helt. Man antager således, at den centrale del af Mols Bjerge allerede var et fremtrædende bakkelandskab, inden det Ungbaltiske Fremstøds gletschere nåede Djursland. Landskabet har været af en sådan dimension, at det har kunnet yde modstand mod isfremstødet, mens isen udenom, har kunnet flyde mere frit. Dette forklarer også det bemærkelsesværdige fænomen, at isfronten delte sig i to gletschertunger der skred ind i Kalø og Ebeltoft Vig.

*Parti af randmorænen ved Trehøje i den centrale del af Mols Bjerge.
Foto: Ole Malling, Naturnet.dk.*

Under ismassernes fremmarch blev Mols Bjerge yderligere presset op fra begge sider, hvorved de tidligere dannede landskabsformer blev overpræget af et komplekst system af randbakker. Disse randbakker repræsenterer trykzonen i udkanten af den "levende" gletscheris.

Nord for den Østjyske Israndslinie strømmede smelte vandet ud foran isen og aflejrede enorme mængder sand og grus på den isfrie slette. Materialerne opbygger i dag Tirstrup Hedeslette der ligger nordøst for israndslinien ved Mørke og Hornslet. Landskabet foran isranden er udpræget fladt og ligger typisk lidt højere end det bagvedliggende dødisområde. Fladen hælder væk fra isranden i retning af smelte vandets strømningsretning, i dette tilfælde fra øst mod vest.

Da hældningen af fladen er afhængig af terrænforholdene, betyder det, at smelte vandets afstrømning er foregået parallelt med isens rand i retning mod Randers Fjord. Herefter har smelte vandet opnået forbindelse til Gudenåsystemet.

Det Ungbaltiske Fremstød dækkede kun øerne og det østligste Jylland. Fremstødet dannede den Østjyske Israndslinie (rød streg), der danner en markant landskabsgrænse på Djursland. Et senere genfremstød dannede et markant randmorænelandskab på Samsø. Blå og røde pile angiver isens udbredelsesretning. Fra: Geologisk Set – Det mellemste Jylland.